

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 63, 17.05.2021

Kaupunginhallitus, § 127, 29.03.2021

Tarkastuslautakunta, § 43, 20.04.2021

§ 63

Tampereen kaupungin vuoden 2020 tilinpäätös, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapauden myöntäminen

TRE:6145/02.02.02/2020

Kaupunginvaltuusto, 17.05.2021, § 63

Valmistelija / lisätiedot:

Jukka Männikkö, Reija Linnamaa

Valmistelijan yhteystiedot

Talousjohtaja Jukka Männikkö, puh. 050 576 7539 ja strategiajohtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Kaupunginlakimies Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Kaupunginhallituksen päätösehdotus valtuustolle:

Esitetyt talousarvion menojen ylitykset, tuloksen alitukset ja investointimäärärahojen ylitykset hyväksytään.

Kaupungin tilikauden tulos muodostui 63 838 800,42 euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden tulosta käsitellään siten, että aiemmin tehdyistä investointivarauksista syntynyttä poistoeroa tuloutetaan 1 710 592,99 euroa, Vahinkorahastosta tuloutetaan 260 053,40 euroa toteutuneiden menojen katteeksi, ja että tilikauden ylijäämä 65 809 446,81 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä -erään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ei tarvita, koska taseessa on aikasemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä.

Tarkastuslautakunnan päätösehdotus valtuustolle:

Kaupunginvaltuusto merkitsee tilintarkastuskertomuksen tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2020 tilinpäätöksen.

Kaupunginvaltuusto myöntää vastuuvapauden toimielinten jäsenille ja tehtävälalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1. - 31.12.2020.

Tiedoksi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ko-pa-li (konsernihallinto, palvelualueet, liikelaitokset), Jukka Männikkö, Reija Linnamaa, Nina Mustikkamäki, Hanna Jääskeläinen, Markus Kiviaho, Erja Viitala

Liitteet

1 Tilintarkastuskertomus 2020
2 Korjauslista tilinpäätös 2020
3 Tilinpäätös 2020 allekirjoitettu

Kaupunginhallitus, 29.03.2021, § 127

Valmistelijat / lisätiedot:
Jukka Männikkö, Reija Linnamaa

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Tampereen kaupungin vuoden 2020 tilinpäätös allekirjoitetaan ja jätetään tilintarkastajien tarkastettavaksi.

Konsernihallinto oikeutetaan tekemään tilinpäätökseen teknisluonteisia tarkistuksia ja korjauksia.

Tilinpäätös saatetaan tarkastuslautakunnan valmistelun jälkeen edelleen valtuuston käsiteltäväksi.

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Esitetyt talousarvion menojen ylitykset, tuloksen alitukset ja investointimäärärahojen ylitykset hyväksytään.

Kaupungin tilikauden tulos muodostui 63 838 800,42 euroa ylijäämäiseksi. Tilikauden tulosta käsitellään siten, että aiemmin tehdyistä investointivaroista syntynyttä poistoeroa tuloutetaan 1 710 592,99 euroa, Vahinkorahastosta tuloutetaan 260 053,40 euroa toteutuneiden menojen katteeksi, ja että tilikauden ylijäämä 65 809 446,81 euroa siirretään taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä -erään.

Selvitystä talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella ei tarvita, koska taseessa on aikasemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä.

Perustelut

Vuoden 2020 tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja kuntalain säännösten ja niiden nojalla annettujen ohjeiden sekä annettujen suositusten mukaisesti. Vuodesta 2020 on laadittu myös vuosikertomus, joka sisältää toiminnan keskeiset tapahtumat sekä yhteenvetotietoja kaupungin ja konsernin taloudesta.

Tilinpäätöksen 169,4 milj. euron vuosikate kattoi suunnitelmapoistoista 160 prosenttia. Tilikauden tuloksesta muodostui 63,8 milj. euroa ylijäämäinen. Tulos parani edellisestä vuodesta 83,9 milj. euroa ja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

toteutui 73,7 milj. euroa muutettua talousarviota parempana. Tilikauden ylijäämäksi tuli 65,8 milj. euroa. Toimintamenot kasvoivat 3,4 prosenttia ja toimintakate 6,1 prosenttia. Asukaskohtaiset toimintamenot kasvoivat 2,0 prosenttia.

Hyvän tilinpäätöksen taustalla olivat valtion koronatuuet, vuonna 2018 käynnistetyt talousohjelman vaikutukset, arvioitua positiivisempi verotulokertymä sekä henkilökunnan sitoutuminen talouden tasapainottamiseen. Ilman valtion koronatuksia tilikauden tulos olisi ollut noin 15 milj. euroa ylijäämäinen.

Verorahoitus kehittyi erittäin suotuisasti. Verorahoitusta kertyi 12,0 prosenttia (153,3 milj. euroa) vuotta 2019 enemmän. Verotulojen tilitykset kasvoivat 6,2 prosenttia (60,7 milj. euroa) ja valtionosuuksien määrä kasvoi peräti 30,7 prosenttia (92,6 milj. euroa). Verotulojen kasvussa veroprocentin korotuksen vaikutus oli 20 milj. euroa. Valtionosuuksien kasvusta 68,5 milj. euroa oli valtion korvauksia koronaviruspandemian aiheuttamien taloudellisten vaikutusten lievittämiseksi.

Talousohjelmalla saavutettiin vuosina 2018-2020 yhteensä noin 55,5 milj. euron taloudelliset vaikutukset, mikä oli 5,8 milj. euroa talousohjelmalle asetettua tavoitetta enemmän.

Ulkoiset nettoinvestoinnit olivat 222,6 milj. euroa, mikä alitti muutetun talousarvion 51,3 milj. eurolla. Asukaskohtainen lainamäärä oli vuoden lopussa 3 789 euroa.

Palkallisten henkilötyövuosien määrä oli 12 606 henkilötyövuotta, josta palkkatuetun henkilöstön osuus oli 188 henkilötyövuotta. Henkilötyövuodet alittuivat muutetun talousarvion 51:llä. Vertailukelpoiset henkilötyövuodet kasvoivat 190 henkilötyövuodella (1,5 %). Kasvu aiheutui erityisesti sosiaali- ja terveystalouden, ammatillisen koulutuksen sekä kasvatus- ja opetuspalvelujen henkilöstömäärän kasvusta. Henkilöstökulut alittuivat muutetusta talousarviosta 9,6 milj. eurolla. Vertailukelpoiset henkilöstökulut kasvoivat 20,9 milj. euroa (3,4 %).

Vuoden 2020 lopussa Tampereen konsernitilinpäätökseen kuului yhteensä 82 konserniyhteisöä, joista yhdeksää ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen. Konsernin vuosikate oli 318,1 milj. euroa ja tilikauden tulos oli 101,5 milj. euroa.

Konsernin investointimenot olivat 444,4 milj. euroa ja investointimenot kasvoivat 51,9 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Konsernin asukaskohtainen lainamäärä oli 8 922 euroa asukasta kohden. Konsernin asukaskohtainen lainamäärä nousi edellisestä vuodesta 885 eurolla.

Talousarvion toteutuminen

Tilinpäätöksen talousarvion toteumaosa sisältää laskelmaosan, strategiaosan, palvelualueiden, kehitysohjelmien, konsernihallinnon ja taseyksiköiden talousarvion toteumavertailun sekä konsernin

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

tytär yhteisöjen tavoitteiden toteuman. Talousarvion toteumavertailuissa on esitetty valtuuston talousarviossa hyväksymän sitovuustason mukaisten määrärahojen, tuloarvioiden, investointien ja toiminnan tavoitteiden toteumat ja niiden olennaiset poikkeamat talousarvioon perusteluineen.

Merkittävimmät negatiiviset poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden olivat sosiaali- ja terveyslautakunnan (pl. erikseen sitovat erät) 3,0 milj. euron ja Elinvoima- ja kasvupalveluallianssin 1,1 milj. euron toimintakatteiden ylitykset. Merkittävimmät positiiviset toimintakatteiden poikkeamat muutettuun talousarvioon nähden olivat asunto- ja kiinteistölautakunnan (pl. erikseen sitovat erät) 8,9 milj. euron, joukkoliikennelautakunnan 6,0 milj. euron, konsernihallinnon 3,3 milj. euron sekä yhdyskuntalautakunnan 3,0 milj. euron (pl. erikseen sitovat erät) toteutumat.

Kaikki valtuustoon nähden sitovien erien talousarviopoikkeamat on esitetty toimintakertomuksen kohdassa Olennaiset poikkeamat talousarvioon.

Toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Vuosi 2020 oli Tampereen kaupunkistrategian 2030 Tampere - Sinulle paras kolmas toteutusvuosi. Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2020 talousarviossa strategian pohjalta yhteensä 13 koko kaupunkia koskevaa toiminnan tavoitetta ja palvelualueille yhteensä 35 tavoitetta. Pirkanmaan pelastuslaitokselle asetettiin 3 tavoitetta ja liikelaitoksille 10 tavoitetta. Tytär yhteisöille asetettiin yhteensä 96 tavoitetta, jotka tuovat esiin pääomistajan tahdon.

Talousarvion toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategiaan. Talousarviossa tavoitteita asetetaan ensisijaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille. Toiminnan tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia, pois lukien tytär yhteisöille asetetut tavoitteet.

Suoraan kaupunkistrategiasta johdetuista 48 toiminnan tavoitteista 28 toteutui ja kaksi toteutui osittain. Toteutumatta jäi 17 tavoitetta ja yhden tavoitteen toteutumista ei voitu arvioida. Liikelaitosten ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen 13 toiminnan tavoitteesta yhdeksän toteutui, kaksi toteutui osittain ja kaksi jäi toteutumatta. Tytär yhteisöjen 96 toiminnan tavoitteesta 52 toteutui, kahdeksan toteutui osittain ja 36 tavoitetta jäi toteutumatta.

Tamperelaisten hyvinvointia koskevat tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Kotihoidon asiakkaiden sairaalavuorokausien määrä vähentyi edellisvuodesta 2,3 prosenttia ja lastensuojelun asiakasmäärän kehitystä koskeva tavoite saavutettiin asiakasmäärän jäädessä alle tavoitteelle asetetun 5,7 prosentin raja-arvon. Negatiivista kehitystä tapahtui sen sijaan pitkäaikaisasunnottomien määrässä, joka kasvoi 47 henkilöllä edellisvuodesta. Vuonna 2020 pitkäaikaisasunnottomia oli 76 henkilöä, kun vuonna 2019 pitkäaikaisasunnottomia oli 29 henkilöä. On kuitenkin huomioitava, että pitkäaikaisasunnottomien laskentatapa on

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

tarkentunut vuoteen 2019 verrattuna, mistä johtuen vuosien 2019 ja 2020 luvut eivät ole keskenään vertailukelpoisia. Koronapandemian vauhdittama digitalisoitumiskehitys lisäsi uusien digitaalisten asiointimahdollisuuksien laajentumista ja käyttöönottoa eri puolilla kaupunkia. Lisäksi kaupungin palvelutoimintaa koskeva tyytyväisyys nousi suurimassa osassa mittauskohteita.

Kaupunkiympäristön kehittämiseen liittyvät tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Monipuolisen asuinrakentamisen osalta päästiin tavoitteisiin kohtuuhintaisten asuntojen rakentamisen sekä asuinrakentamisen rakennusoikeuden osalta. Raitiotien osan 1 ja 2 rakentaminen ja osan 1 testiliikenteen käynnistyminen etenivät suunnitellusti vuoden 2020 aikana. Kestävää kehitystä tukevissa tavoitteissa edistyi energiankulutuksen vähentyessä lämmönkulutuksen osalta 11 prosenttia ja sähkönkulutuksen osalta seitsemän prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Myös pyöräilymäärät kasvoivat 9,9 prosenttia. Rakennuslupaprosessin kesto ei kuitenkaan lyhentynyt tavoitteiden mukaiseen kahteen kuukauteen, sillä luvista tavoiteajassa käsiteltiin vain 42 prosenttia. Koronapandemian vuoksi joukkoliikenteen matkustajamäärässä tapahtui laskua 35 prosenttia edellisvuodesta.

Tampereen työllisyystilanteessa tapahtui negatiivista kehitystä. Tampereen työttömyysaste nousi joulukuussa 2020 15,3 prosenttiin, kun se vuotta aiemmin oli 11,6 prosenttia. Myös ulkomaalaisten työttömien määrä ja työttömyysaste kasvoivat. Työmarkkinatuen kuntaosuus ei pienentynyt tavoitteiden mukaisesti, vaan toteutui 3,7 milj. euroa suurempana kuin vuotta aiemmin. Kustannuksia lisäsi vuoteen 2019 verrattuna aktiivimalliin sisältyneen aktivointiehdon leikkurin poistuminen n. 0,7 milj. euroa sekä työmarkkinatuen tasokorotus noin 1,0 milj. euroa. Lisäksi koronatilanne kasvatti työttömien ja lomautettujen määrää sekä vaikeutti työttömien työllistymistä ja mahdollisuutta päästä tiettyjen palvelujen piiriin.

Tampereen elinvoimaa koskevissa tavoitteissa näkyivät koronapandemian matkailu- ja tapahtumatoiminnalle asettamat haasteet. Pandemia vaikutti negatiivisesti Tampereella yöpyneiden matkailijoiden määrän, keskeisten kohteiden kävijämäärien sekä kansainvälisten tapahtumien määrän kehitykseen. Koronan vaikutukset näkyivät myös kansainvälisten opiskelijoiden hakijamäärän negatiivisena kehityksenä. Keskeisenä onnistumisena oli kuitenkin Tampereen vuoden 2026 Euroopan kulttuuripääkaupunkihakemuksen eteneminen hakuprosessin seuraavaan vaiheeseen.

Kaupunkitasoiset, organisaation toimintakykyyn liittyvät tavoitteet toteutuivat pääosin suunnitellusti. Kaupungin vuoden 2020 tilikauden tulos toteutui odotettua parempana, ollen 63,8 milj. euroa ylijäämäinen. Ylijäämäistä tulosta selittävät valtiolta saadut koronatuot, jotka kompensoivat täysin koronan aiheuttamat nettokustannukset. Lisäksi verotuloja kertyi Tampereella ja koko maassa huomattavasti ennustettua

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

enemmän. Positiivisesta tuloksesta huolimatta talouden tasapainottaminen vaatii kaupungilta aktiivisia toimenpiteitä myös tulevina vuosina. Kaupunkitasoisista tavoitteista toteutumatta sitä vastoin jäivät muun muassa sairauspoissaoloihin, nettomenojen kasvuun sekä hankintojen tehokkuusindeksiin liittyvät tavoitteet.

Liikelaitosten ja Pirkanmaan pelastuslaitoksen tavoitteet saavutettiin pääosin suunnitellusti. Suurimmat haasteet liittyivät vertailukelpoisen liikevaihdon kasvuun henkilötyövuotta kohden.

Lautakuntien ja konsernihallinnon palvelu- ja vuosisuunnitelmissa määritellään talousarviossa asetettuja tavoitteita toteuttavia toimenpiteitä. Lautakuntien palvelu- ja vuosisuunnitelmien toteutumisesta on raportoitu kullekin lautakunnalle kolmannesvuosittain. Konsernihallinnon taloutta on raportoitu toiminnan ja talouden katsauksissa sekä tilinpäätöksessä. Palvelu- ja vuosisuunnitelman toimenpiteistä on raportoitu ylimmän johdon tavoite- ja kehityskeskusteluissa.

Vuoden 2020 talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuusto hyväksyi 10 kohdan toimenpideohjelman, jolla tavoitellaan kaupungin talouden pitämistä tasapainoisena ja jonka toteutumisesta raportoidaan vuoden 2020 aikana kolme kertaa toiminnan ja talouden katsauksissa ja tilinpäätöksessä. Toimenpideohjelmaa on toteutettu osana toiminnan ja talouden prosessia. Sen sisältöjä on otettu huomioon vuoden 2020 palvelu- ja vuosisuunnitelmissa sekä johdon tavoite- ja kehityskeskusteluissa.

Tiedoksi

Konsernihallinto, palvelualueet ja liikelaitokset, Jukka Männikkö, Reija Linnamaa, Nina Mustikkamäki, Hanna Jääskeläinen, Markus Kiviaho, Erja Viitala

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Jukka Männikölle, johtaja Taru Kuosmaselle, johtaja Mikko Nurmiselle, johtaja Teppo Rantaselle, johtaja Lauri Savisaarelle, strategiajohtaja Reija Linnamaalle sekä rahoituspäällikkö Janne Saloselle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana.

Pekka Salmi poistui kokouksesta keskustelun aikana.

Liitteet

- 1 Tampereen kaupungin tilinpäätös 2020
 - 2 Tampereen kaupungin tilinpäätös 2020, esittelyaineisto
-

Tarkastuslautakunta, 20.04.2021, § 43

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Esittelijä: Erja Viitala, Kaupunginreviisori

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto merkitsee tilintarkastuskertomuksen tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy vuoden 2020 tilinpäätöksen.

Kaupunginvaltuusto myöntää vastuuvapauden toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2020.

Perustelut

Tampereen kaupungin tilintarkastaja on tarkastanut vuoden 2020 tilinpäätöksen. Tilintarkastaja esittää tilintarkastuskertomuksessaan, että tilinpäätös voidaan hyväksyä ja vastuuvapaus myöntää toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1.–31.12.2020. Tilintarkastuskertomus luovutetaan tarkastuslautakunnalle 20.4.2021.

Liitteet

- 1 Tilinpäätös 2020 allekirjoitettu
- 2 Tilintarkastuskertomus 2020
- 3 Korjauslista tilinpäätös 2020

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja asetetaan nähtäväksi 25.5.2021 kaupungin internetsivulle www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköisesti 25.5.2021.

Asia liitteineen on katsottavissa kaupungin internetsivulla www.tampere.fi. Pyydetessä ote toimitetaan liitteineen.

Muutoksenhakuviranomainen

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Tampere
25.05.2021

Kalle Kaunisto
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kunnallisvalitus

§63

Kunnallisvalitusohje

Valitusosoitus

Tähän päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella.

Valitusoikeus

Päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Kuntien yhteisen toimielimen päätökseen saa muutosta hakea myös sopimukseen osallinen kunta ja sen jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle:

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
faksi: 029 56 42269
sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Tiedoksisaanti

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, 7 päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, 3 päivän kuluttua sähköpostin lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Tiedoksisaantipäivää tai sitä päivää, jona päätös on asetettu nähtäväksi, ei lueta määräaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa tehtävän toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava
- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero
- päätös, johon haetaan muutosta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

- miltä osin päätöksestä valitetaan ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimuksen perusteet
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukiolon päättymistä. Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Hallinto-oikeudessa valituksen käsittelystä perittävä oikeudenkäyntimaksu on 260 euroa. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi, oikeudenkäyntimaksua ei peritä. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä myöskään mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksuvelvollinen on vireillepanija ja maksu on valituskirjelmäkohtainen.